

PAPER DETAILS

TITLE: CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE ORDU'DA EDEBİYAT ÇEVRELERİ VE SIIR

AUTHORS: Salih OKUMUS

PAGES: 13-30

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/283432>

**CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE ORDU'DA
EDEBİYAT ÇEVRELERİ VE ŞİİR**

**THE REPUBLIC PRESENT LITERATURE ENVIRONMENT AND
POETRY IN ORDU**

**ОТ ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ И ДО СЕГОДНЯШНЕГО ДНЯ
ПОЭЗИЯ И ЛИТЕРАТУРНЫЕ КРУГИ В ГОРОДЕ ОРДУ**

Salih OKUMUŞ*

ÖZ

Ordu, kültür sanat hareketleri bakımından ülkemizin önemli şehirlerindendir. Başlangıçta Trabzon kültür ve edebiyat çevrelerinden beslenen şehir, Cumhuriyetten sonra zamanla kendi kimliğini bulur ve önemli şairler yetiştirir. Bu çalışmada, Cumhuriyetten sonra Ordu'da gelişen edebi çevreler ile bu çevrelerde yetişen şairler üzerinde durulacaktır. Bir nevi Cumhuriyet sonrası Ordu şehrinin şiir tarihi ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ordu, Edebiyat Çevresi, Dergicilik, Şiir, Şair.

ABSTRACT:

Ordu, is one of the most important cities of our country in terms of culture and art movements. At the beginning, city was fed by Trabzon in terms of cultural and literary environments, after the Republic city found its own identity and grew important poets. This study, will be focused on the development of literary environments and the poets grown in those environments after the Republic in Ordu. It will be discussed also the history of poetry In Ordu after the Republic.

Key Words: Ordu, Literary Environment, Journalism, Poem, Poet.

АННОТАЦИЯ

Город Орду, это один из крупнейших городов страны с точки зрения культуры и искусства. Первоначально город питался Трапезундскими литературными и культурными кругами, но после образования Республики, город со временем приобретает свою идентичность и растит известных поэтов. В этом исследовании, будет рассмотрена тема литературных кругов и жизнь и воспитание поэтов в этих

* Asoc. Prof. Dr., Prishtina Üniversitesi, Filoloji Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi, Kosova. salihokumus@gmail.com

10.17498/kdeniz.297875

литературных кругах города Орду после образования Республики. Работа заключает в себя в некотором роде историю поэзии города Орду после образования Республики.

Ключевые слова: Орду, литературные круги, журналистика, поэзия, поэт.

1. Giriş:

Ordu'da kültür sanat hareketleri ve şiirin tarihi eskidir. Başlangıçta Trabzon'un kültür ve edebiyat çevresinden beslenen Ordu, zamanla kendi kimliğini bulur ve bilhassa Cumhuriyetten sonra bu alanda yaptığı önemli atılımlarla çevresinde kıskanılacak bir konuma ulaşır.

Şair olmak için yetenek şarttır. Ancak büyük şair olmak için bu yeterli değildir. Bir edebi çevreye ve çalışmaya ihtiyaç vardır. Yani şairin kendisini geliştirmesi zorunludur. Bu bağlamda, Orduda kültür-sanat hareketlerinin zeminine ve serüvenine kısaca göz atmak faydalı olacaktır kanaatindeyim:

Bir edebi faaliyet, ister istemez, matbuata, basın ve yayın organlarına ve bunlarla mutlak surette bağlantılı olan bir sanat ve edebiyat çevresine gereksinim duyar. Ordu bu bakımdan şanslı iller arasında sayılabilir. Çünkü Orduda matbuat hareketleri ve buna bağlı olarak kültür sanat faaliyetlerinin geçmişi oldukça eskiye dayanır.

Orduda yayımlanan ilk gazete, Ordulu şair *Tifli* tarafından el yazması tekniklerle çıkarılan "*Şuun'u Dahiliye*" (iç haberler) gazetesidir. 1875 yılında şehirde baş gösteren sıtma hastalığı nedeniyle kaza erkânı, şehrin ileri gelenleri ve zenginler Çambaşı Yaylası'na çıkarlardı. Hatta orada bir kaymakamlık binasının yapıldığı rivayet edilir. Şair Tifli de burada adı geçen gazeteyi çıkarır. (<http://www.ordukulturturizm.gov.tr>, 2016/1:1) Ordu'da ilk matbaa 1910 yılında *Ağyazar* isimli birisi tarafından kurulur. İlk esaslı matbaa ise, 1919'da kurulmuştur. (<http://www.ordukulturturizm.gov.tr>, 2016/1:1) Ordu'da Cumhuriyetin ilk yıllarında yayınlanan gazeteler ise şunlardır: *Güneş* (1919-1922), *Bucak* (1920-1921), *Azım* (1922), *Muvaffakiyet-i Milliye* (1923) ve *Beyan-ı Hakikat* (1923). (<http://www.ordukulturturizm.gov.tr>, 2016/1:1) 1927 yılında yayın hayatına başlayan *Güzelordu Gazetesi*, 1929 yılından itibaren gazeteci *Bilal Köyden*'in kendi imal ettiği tahta makine ile ilk defa köyde yayımlanan bir gazete olarak tarihe geçmiştir. (<http://www.ordukulturturizm.gov.tr>, 2016/1:1)

Ordu'da yayımlanan gazeteler arasında; *Ordu*, *Akobuz*, *Kooperatifçi*, *Birlik*, *Ordu Postası*, *Ordu Ticaret*, *İnan*, *Memleket*, *Ordu Havadis*, *Metanet*, *Güneş*, *Haber* (Orduda ilk çıkan günlük gazete), *Boztepe*, *Zaman*, *Ordu Sesi*, *Halkın Sesi*, *Havadis*, *Gündem*, *Ordu Haber*, *Bugün*, *Merhale*, *Yeni Haber*, *Büytün* (haftalık bir gazetedir, baskısı Giresun'da yapılır), *Tekâmül*, *Atayolu*, *Millet*, *Alev*, *Vatan*, *Doğuş*, *Eser*, *Yeni Ordu*, *Güven*, *Kordontepe*, *Şelale* ve *Özlem* isimlerini saymak mümkündür. (<http://www.ordukulturturizm.gov.tr>, 2016/1:1)

Son zamanlarda Ordu'da edebiyat ve şiir dergiciliği de önem kazanmaya başlar. 1999 yılında Gökhan Akçiçek, Selçuk Küpçük ve Muammer Yavaş'ın çabalarıyla *Kumyazıları*, adlı edebiyat ve şiir dergisi yayımlanır. Aralıklı olarak 14 sayı yayınlanan dergi, fanzin tabir edilen yöntemle çıkarılır ve ülkenin birçok yerindeki kitabevlerine gönderili. *Kumyazıları*, birçok yerli, yabancı şair ve yazar hakkında incelemelere yer verir. Ayrıca birçok konuyu protest bir tavırla işler. Bu zahmetli fakat azametli şiir dergisi, ülke genelinde saygı gören önemli bir çalışmadır.

2000 yılında Ünye’de, İrfan Yıldız Beşlioğlu ve Kaya Demiral tarafından *Uzak Şiir Seçkisi* çıkarılır. Beşlioğlu’nun, daha önce İstanbul’da çıkarılan *Düşler* ve *Göçebe* dergilerinden/seçkilerinden gelen deneyimleriyle de birleşerek, kendi ekseninde ve ülkeye yayılan bir taşra dergisinden daha çok işlev görerek, adından çok söz ettirir. *Uzak*, Fatsa’nın Korucuk Köyü’nde yaşamını tamamlayan Türk Şiirinin önemli şair ve çevirmenlerinden Azer Yaran ağırlıklı sayılarıyla, Azer Yaran ve İrfan Yıldız odaklı mesajlarıyla Türk şiir dünyasına ve günümüz güncel şiirine önemli katkılarda bulunur. Yerellik, ulusallık, evrensellik gibi konularda edebiyat ve şiire dair yazılar ile şiir metinleri yer alır. *Uzak*, tek yaprak olarak başladığı serüvenine, sayfalarını çoğaltarak büyür ve hacimli bir seçki konumuna ulaşır. Ülkenin önemli şairlerinin şiir ve yazılarını yayımladıkları bir seçki olur. Aynı ve özgün bir duruş sergiler. *Uzak*, dağıtım şirketleri yoluyla değil, postayla gönderilen bir dergidir. Yalnız aboneleri, ilgilileri ve duyarlıları okuyabilir. Parayla da satılmaz.

Kumyazıları ve *Uzak* dergileri için daha geniş bilgi edinmek isteyenler, (Sonsuzluk ve Birgün, 2006:67); (Soyaz Bildirisi, 2009:68); (Uluslararası Edebiyat Festivali Kitabı, 2010:) adlı eserlerden faydalanabilirler.

2004 yılında Türk dili ve Edebiyatı öğretmeni Muammer Yavaş tarafından *Kertenkele Dergisi* çıkarılır. Kertenkele, aslında, ilk iki sayısı Trabzon’da yayımlanan bir dergidir. Muammer Yavaş’ın Ordu’ya yerleşmesi üzerine, 3. Sayıdan itibaren Ordu’da çıkarılmaya başlar. Yavaş’ın zamanla memleketi Fatsa’ya tayinin çıkması üzerine dergi artık burada yayınlanmaya başlar. Ünye’deki kültür çevresinden de beslenen dergi, çevresinde önemli bir ölçüde gençleri biriktirir. Şiir ve şiir üzerine araştırma yazılarını büyük bir ciddiyetle yayımlar. Ayrıca dergide, zaman zaman ülkenin saygın şair ve yazarlarının eserlerine de yer verilir. Sayılarında belirli sanat/kültür ve şiir meselelerini ele alır. Bu yönüyle de araştırmacı bir dergidir. *Kertenkele*, mizampaj/sayfa düzeni ve kapak tasarımı bakımından da dikkate değerdir. Dağıtım şirketleri tarafından dağıtılan dergi İstanbul, Ankara gibi büyük merkezlerde ve kitapçılarda bulunabilir.

Nuri Kahraman tarafından 1995 yılında çıkarılan *Ensar* dergisi, ancak beş sayı çıkarılabilir. Kültür sanat ağırlıklı olan derginin sayfalarında şiir ve edebiyata da yer verilir. Ayrıca Nuri Kahraman, 2006 yılından beri *Ordu Hayat* gazetesini çıkarmaktadır.

Bunların dışında bazı okulların çıkardığı dergiler de mevcuttur. Okul dergiciliğinde bilhassa Ünye’nin ismi öne çıkar. Bu dergiler arasında; *Şadırvan* (Ordu Anadolu İmam-Hatip Lisesi), *Künye* (Ünye Anadolu Öğretmen Lisesi), *Yağmur* (Ünye Atatürk Anadolu Lisesi) ve *Ünye Kültür* (Ünye İlçe Milli eğitim Müdürlüğü) dergilerini saymak mümkündür.

Bugün ise, artık, Ordu’da çok sayıda modern matbaa, günlük ve haftalık gazete ile birçok radyo ve televizyon kuruluşu bulunmaktadır. Ayrıca şehirde basın/yayın ve kültür alanında cemiyetler bulunmaktadır. Ordu Gazeteciler Cemiyeti ile Ünye Gazeteciler Cemiyeti bu alandaki önemli kuruluşlardır. Ordu, önemli gazeteciler de yetiştirmiştir. Hürriyet gazetesinin eski başyazarı, Basın Konseyi Başkanı Oktay Ekşi, Orduludur.

Bir kentin, bir ilin kültürel düzeyinin en iyi göstergelerinden biri de tiyatrosudur. Ordu’nun tiyatro tarihi 1908 yılında sahnelenen, Namık Kemal’in yazdığı “*Vatan Yahut Silistre*” ile başlar. 1932 yılında kurulan Halkevleri ile beraber tiyatro çalışmaları, “*Gençler Yurdu*” ve “*Spor Yıldızı*” gibi spor kulüplerince devam ettirilir. (<http://www.ordukulturturizm.gov.tr>, 2016/2:1) 1964 yılında Belediye Tiyatrosu kurulması için Uğur Gürsoy ve arkadaşları, Türk tiyatrosunun duayeni, İBŞT Genel Sanat Yönetmeni Muhsin Ertuğrul’u Ordu’ya davet eder. Böylece “*Ordu Belediyesi Karadeniz*

Tiyatrosu”nun ilk tohumları atılır. Daha sonra, Muhsin Ertuğrul’un görevlendirdiği İBŞT Sanatçısı Ergün Köknar’ın gayretleri ve Ordu Valiliğinin desteğiyle, 19 Haziran 1964 yılında OBKT resmen kurulur. Bu güne kadar Uğur Gürsoy, Aydın Üstüntaş, Mahmut Çöl, Süleyman Atabeyoğlu, K. Coşkun Çetinalp ve Ali Kemal Tandoğan’ın genel sanat yönetmeni olarak görev yaptığı OBKT’de, Ergun Köknar, Tunç Yalman, Zihni Küçümen, Z. Demirel, Şahin Ergüney ve Güngör Dilmen gibi Türk tiyatrosunun ustaları ve Rezo Beynaşvili gibi yabancı yönetmenlerin yönetiminde çeşitli oyunlar sergilenir. (<http://www.ordukulturturizm.gov.tr>, 2016/2:1)

Ordu musiki alanında da oldukça faaldir. 29 Ekim 1996 yılında Ordu Belediyesi’nin bünyesinde “*Ordu Belediye Konservatuvarı*” kurulur ve öğrencilerine kapılarını açar. 1932-1952 yıllarında Ünye Halkevi Türk Musiki Heyeti faaliyet gösterir. 1966’dan bu yana “*Ünye Kültür ve Musiki Derneği*” de etkinliklerini sürdürür. 1992 yılında kurulan “*Ünye Belediye Konservatuvarı*” da halen faal olarak hizmet sunmaktadır. (Kayabel-Varilci, 2009:19) Ordu diğer alanlarda olduğu gibi, musikide de önemli isimler yetiştirir. Türk Halk Müziğinin büyük sanatçıları Tuğrul Şan, Ümit Tokcan ve Kamil Sönmez, Orduludur. Ünlü Halk Müziği araştırmacısı ve sanatçısı Hamdi Tanses ve Türk Sanat Müziğinin önemli sesi ve yorumcusu Ayşe Taş Orduludur.

Ordu’nun resim sanatıyla olan bağı birçok ili kısındıracak derecede zengin ve köklüdür. 1757’de Ünye’de doğan ve Hattat olarak Osmanlı Sarayında bulunan *Mustafa Rakım Efendi*, hat sanatında tanınmış simalardandır. Hatta namı tartışmasızdır ve Türk Hat sanatında bir milat olarak kabul edilir. Ayrıca Mustafa Rakım Efendi, ilk Batılı anlamda resim yapan ve Türk Resim sanatı tarihinde adı geçen büyük bir ressamdır. Onun *kuş (papağan)* resmi, Türk Resim Sanatının Batılı anlamda ilk realist resmi olarak kabul edilir. Ayrıca Osmanlı Padişahı Sultan III. Selim’in tahta çıktığını gösteren bir de tablosu bulunmaktadır. (<http://www.ordukulturturizm.gov.tr>, 2016/2:1) Son yıllarda resim ve fotoğraf sanatıyla ilgili önemli gelişmeler de olur. “Ordu Kültür Evi” sahibi Mürsel Engin tarafından *OFSAD (Ordu Fotoğraf Derneği)* kurulur. Ordulu birçok fotoğraf ve resim sanatçısının eserleri yanında, kültür değeri taşıyan birçok eser sergilenir. Bu bağlamda Ordu Kültür Evi, araştırmacılar için de zengin bir ortam sunar. (<http://www.ordukulturturizm.gov.tr>, 2016/2:1) Ayrıca, Ordu, birçok saygın ve ünlü ressam çıkarmıştır. Türk Karikatürünün günümüzdeki önemli isimlerinden Salih Memecan ile Devrim Demiral Orduludur. Ayrıca ünlü karikatürist Gürbüz Doğan Ekşioğlu ile Atlas dergisinin fotoğrafçısı Hakan Öge de Orduludur. (<http://www.ordukulturturizm.gov.tr>, 2016/2:1)

Orduda, son zamanlarda, kültür-sanat etkinlikleri düzenleyen ve sanata gönül verenleri bir çatı altında toplayan birçok *STK (Sivil Toplum Kuruluşu)* da kurulur. Bunların öncülüğünde yürütülen çeşitli kültür ve sanat faaliyeti şehre yeni bir renk katar. Ayrıca başta Ordu Valiliği olmak üzere birçok kurum ve kuruluşun faaliyetleri de şehrin kültür ve sanat zeminini sağlamlaştıran önemli etkenler olarak değerlendirilebilir. 2006 yılında Ordu üniversitesinin kurulması, 2014 yılında Ordunun Büyük Şehir Belediyesi’ne dönüşmesi de önemli katkıları beraberinde getirir. 1991 yılında kurulan *Ordu Sanat Evi (ORSEV)*, uzun yıllar Ordu’da kültür ve sanatın nabzını tutan etkin ve saygın bir kurum haline gelir. Orsev, sanat etkinliklerinin yanında, birçok değerli yayına da imza atarak kültürel bir bellek oluşturmaya çalışır. 2009 yılında Ordulu Şairler, Yazarlar ve Sanatseverler, *ORŞAYAB (Ordulu Şairler, Yazarlar ve Sanatseverler Birliği Derneği)* adı altında dernekleşerek ilgilileri bir çatı altında toplamaya çalışır. Bunların dışında İlim Yayma Cemiyeti, Dil ve Edebiyat Derneği’nin Ordu Şubesi, Ordu Sivil Düşünce Plâtformu da zikredilebilir.

Ordu Kenti, şiirde öncü bir konum edinmiştir. Şair Gökhan Akçiçek'in Ordu Valiliği İl Kültür Müdürlüğü'nün de desteğiyle 1996'dan başlayarak, 10'dan fazla gerçekleştirdiği *Ordu Şiir Günleri*, ülke genelinde bir marka haline gelir. Ordu Şiir Günleri, Ordunun ve Ordulu şairlerin tanınmasında önemli bir katkı yapar. Bu etkinlik, 2009 yılından itibaren Ordu Belediyesi tarafından yürütülmektedir. İlki 2009 yılında şair Şinasi Tepe'nin başkanlığında yapılan *Şiir Festivali*, 2010 yılından itibaren uluslararası bir hüviyet kazanır. Ülkemizden ve dünyanın birçok yerinden gelen tanınmış yerli ve yabancı birçok şair ve yazar davet edilir. Festival kitaplarının basılması da anlamlı bir bellek kaydı oluşturur. Bu anlamda, Sonyaz Bildirisi, (2009) ve Uluslararası Edebiyat Festivali Kitabı (2010) isimleri zikredilebilir. 2014'te Büyük Şehir Belediyesi'nin kurulmasıyla faaliyetler çeşitlenmeye başlar. Mahalle aralarına kültür sanat merkezleri kurmak için çalışmalar başlatılır.

2006 yılında *Ordu Üniversitesi* kurulur. Başta Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü olmak üzere birçok bölüm ve Kulüplerin düzenledikleri kültür-sanat faaliyetleri şehre ayrı bir değer katar. *Güzel Sanatlar Fakültesi*'nin açılması (2010) da oldukça anlamlıdır. Ordu Üniversitesi, kuruluşundan bu yana, Ordu'nun kültür-sanat ve edebiyat yaşamında öncü ve taşıyıcı bir rol üstlenir. Son zamanlarda yapılan "*Ordu Değerleriyle Buluşuyor*" adlı program çok ses getirir. Ordu Şairleri üzerine yapılan araştırmalar da, Üniversitenin etkinliklerinden biridir. Ordu Üniversitesi'nin faaliyetleri, üniversiteyle Ordulu arasında bir akıl ve gönül birliği sağlamıştır. Ordu Üniversitesi, Ordu kimliğinin yeniden şekillenmesinde, Ordu değerlerinin geleceğe taşınmasında en güvenilir, en çağdaş, en objektif ve en düzeyli belleği oluşturacaktır.

2. Cumhuriyetten Sonra Ordu'da Şiirin Gelişimi ve Yetişen Şairler:

Yukarıda Ordu'nun sanat ve edebiyat çevresi ile bu alanlarda yapılan bazı faaliyetlere yer vermeye çalıştık. Bu edebi çevre yeni neslin yetişmesinde bilhassa genç şair ve yazarların kalem oynatmalarında önemli katkılarda bulunur.

Edebiyat tarihi için tarihsel süreç son derece önemlidir. Biz de bu maksatla Ordu'nun şiir serüvenini Klasik edebiyatla başlatıp, kısaca bu dönemden bahsettikten sonra asıl konumuz olan modern edebiyat üzerinde duracağız. Bu çalışmada, Klasik Türk Edebiyatı, Halk Edebiyatı ve Modern Edebiyatın formlarında eser veren şairler üzerinde durulmuştur. Bu anlamda çalışmamız her ne kadar Klasik edebiyat ile başlasa da, Cumhuriyet dönemi ile birlikte Ordu'da ortaya çıkan şiir eğilimleri ve şairler üzerine yoğunlaşacaktır.

Ordu'da XVII. yy.dan itibaren klasik edebiyat alanında şairlerin yetiştiği görülür. Bu dönemlerde yönetim bakımından Trabzon'a bağlı olan Ordu, şiir alanında da buradan beslenir. Bu tarihlerde büyük bir kültür ve sanat merkezi olan Trabzon, çevresini etkileyen, yönlendiren önemli bir çekim merkezidir. Hatta bu sebeple zaman zaman Ordulu şairler bazı kaynaklarda Trabzonlu diye anılır.

Klasik edebiyat alanında eserler veren şairler arasında; *Tayyar Mahmut Paşa* (d. ? – ö. 1807/8), *Şeyh Abdürrahim-i Ünyevî* (d. ? – ö. 1856), *Fıtnat Hanım* (d. 1842 – ö. 1909), *Mazhar Hazinedâr* (d. 1849(?) – ö. 1894), *Tıflî* (d. 1849 – ö. 1907), *İzzet Hazinedâr* (d. 1854 – ö. 1927), *Mehmet Rifat Ataoğlu* (d. 1885 – ö. 1937), *Aybastılı İzzet* (1864- 1927) ve *Hayrettin Ragıp Paşa* (d. ? – ö. ?) gibi isimler sayılabilir. Bunlar arasında özellikle *Fitnat Hanım* ve *Tıflî*'nin isimlerini ayrıca zikretmek gerekir.

Fitnat Hanım, Hazinedarzâde sülalesine mensuptur. Babası Ahmet Paşa'nın görevi nedeniyle Trabzon'da doğar. İlk tahsilini burada tamamladıktan sonra çocuk yaşta İstanbul'a gönderilir. (Uzlu, 1972:138) On sekiz yaşında iken Ahmet Bey'le evlendirilir. Evliliği kısa sürer. Ardından Bahriye nezareti mektupçusu Mehmet Ali Bey'le ikinci

evliliğini yapar. (Gövs, 1946:143) Annesinin destekleriyle tahsiline devam eder. (M. Zihni Efendi, 1982:141) Rüştîye öğretmenlerinden Fındık Hafız Efendi'den Kur'an-ı Kerim, Hoca Latif Efendi'den Arapça ve Farsça'ya dair ilk bilgileri alır. Eki Mısır mollası Hoca Şakir Efendi ile Erzurumlu Osman Efendi'nin derslerini de takip eder. Ayrıca dönemin önemli hüsn-i hat ustatlarından Ali Şükrü Efendi'den de hat dersleri alır. (M. Zihni Efendi, 1982:141); (Ceyhan, 2000:333); (İnal, 1988:428) Hatta kendi eliyle bir Kur'ân-ı Kerîm yazıp Süleyman Nazif Bey'e hediye ettiği söylenir. 1327/1909'da 78 yaşında iken vefat eden Fitnat Hanım, İstanbul'da Edirnekapi dışındaki mezarlığa defnedilmiştir. (Uzlu, 1972:148); (Kızıltan, 1994:141)

Ona ilk şiir zevkini tattıran Ethem Pertev Paşa'dır. Şiirlerini ve yeteneğini keşfedip onu edebiyat dünyasına tanıtan ise, Süleyman Nazif'tir. Bir *Dîvân*'ı olduğu belirtilmesine rağmen, Divan henüz bulunamamıştır. (Uzlu, 1972:148) Bazı kaynaklarda da *Dîvân*'ının henüz tab' edilmediği belirtilir. (Ceyhan, 2000:333) Mehmed Zihni Efendi, *Dîvân*'ı dışında manzum mensur birçok edebi eserinin bulunduğunu, lakin kadınlara ait eserlerin basılıp çoğaltılmaması sebebiyle bu eserlerin ortada olmadığını bildirmektedir. (M. Zihni Efendi, 1982:141)

Tıflî, Hasan Sıdkı Efendi'nin oğludur. 1848'de babasının nâib bulunduğu Mudurnu'da doğar. Ancak, Mehmet Nail Tuman, İbnül Emin Mahmut Kemal İnal, Temel Uzlu ve Sıtkı Çebi şairin doğum tarihini 1849 olarak verilmektedirler. (Tuman, ? :509); (İnal, 1988:1903); (Uzlu, 1972:145); (Çebi, 2000:132) Eğitimini babasının memuriyeti nedeniyle farklı yerlerde tamamlar. Genç yaşta memur olarak atanır. 1876'daki Osmanlı-Rus harbine katılır. (Uzlu, 1972:148) Savaşın sonra tekrar Ordu'ya dönen Tıflî, burada çeşitli görevlerde bulunur. (İnal, 1988:1904) 1895 yılında Ordu Belediye Başkanlığı'na, 1900'da Ordu müftülüğüne getirilen Tıflî, ölümüne kadar bu görevde kalır.

Gerçek adı Hasan Tahsin'dir. Yazdığı bütün yazılarında sadece Tıflî imzasını kullandığından çevresinde Tıflî adıyla ün salar. Şiirleri basılmamış, özel defterlerde kendi el yazısı ile yazılmış olduğu halde torunları tarafından saklanmaktadır. *Dîvân*'ı, 1938'da Sıdkı Can tarafından terceme-i hali de ilave edilerek Ordu Halkevi neşriyatı olarak yayınlanır. (İnal, 1988:1904) Tıflî yaz dönemini geçirmek için çıktığı Çambaşı Yaylası'nda "Şu'ûn-ı Dâhiliye" adında bir gazete çıkarır, bu gazetede Çambaşı ve obalarından kısa haberler ile Tıflî'ye ait bazı hiciv ve koşmalar yer alır. Bu gazetede yer alan şiirlerin büyük bir kısmı günümüze kadar ulaşır. (Çebi, 2000:129)

Tanzimat'la beraber Türk şiirinde başlayan yenilik ve değişim Cumhuriyetten sonra da devam eder. Çeşitli akımlar ve eğilimler ortaya çıkar. Farklı fikirler ve anlayışlar etrafında toplanan genç şairler yayımladıkları manifestolarla Türk edebiyatına yön verirler. Belli dergiler etrafına toplanarak yeni oluşumlar kurarlar.

Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar Türk edebiyatının çeşitli gurupları içerisinde yer alan ya da bunlardan bağımsız kendi çizgisini oluşturmaya çalışan onlarca Ordulu şair bulunmaktadır. Biz çeşitli karışıklıkları önlemek adına, bu isimleri doğum tarihlerini esas alarak incelemeyi uygun bulduk. Ayrıca bu çalışma ile ilgili yapılan bazı kısıtlamalar nedeniyle adı geçen isimlerin her birine ayrı ayrı yer veremedik. Bu maksatla Cumhuriyet sonrası ordulu şairleri bir nesil olarak vermeyi ve bunların içinden ulusal edebiyatımıza eklemlenmeyi başaran bazı isimleri incelemeyi uygun bulduk:

1900'lerden doğan ve Cumhuriyetin ilk şair nesli içinde yer alan şairler arasında; Bilal Köyden (d. 1894 – ö. 1967 ve Ali Ertürk (d. 1905- ö.?) isimleri zikredilebilir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında doğan ve 1920'li yılların nesli içinde ismini sayabileceğimiz ancak daha çok yerel bir kimlik arz eden *Kemal Akata* (1921), *Güzide Gülpınar Taranoğlu* (1922), *Abdulahap Bilgin* (1923 – 1998) ve *Kemal Aksoy* (1925)'u zikredebiliriz. Bu nesil aynı zamanda Cumhuriyetin ilk kuşağıdır.

Bu kuşak Edebiyat dünyasına 1940'lı yıllarda adım atar. Bu yıllar ikinci dünya savaşının yaşandığı yıllardır. Türkiye savaşa girmese de dünyadaki gelişmelerden etkilenir. Edebiyat alanındaki gelişmeler de bu minval üzere yol alır. Ayrıca cumhuriyetin temel değerleriyle büyüyen bu kuşak, savaş dışında, cumhuriyet, Türklük ve milliyetçilik temalarını işler. Kemal Akata, milliyetçi çizgisiyle ön plana çıkarken, Güzide Taranoğlu daha çok Milli Edebiyat çizgisinde bir memleket edebiyatı taraftarıdır. Sonraki yıllarda Ankara'da çıkaracağı "*Gülpınar*" dergisiyle bu düşünceyi genç şairlerle paylaşacaktır. Abdulvahap Bilgin ise, daha çok hece ile yazdığı modern şiir esintilerinin yayında, şarkı ve türkü formunda bestelenen şiirleriyle bilinir.

Bu kuşağın içinde bilhassa yerellikten çıkarak, ulusal şiirin içerisinde kendisine önemli bir yer edinen *Güzide Taranoğlu* üzerinde durmak gerekir. Taranoğlu, 28 Ocak 1922 yılında İstanbul'da doğar. Balkan Harbi sonrası İstanbul'a göçmüş Üsküplü bir aileye mensuptur. 1940 tarihinde Doktor Bilal Taranoğlu ile evlenerek Ordu'nun gelini olur. Uzun yıllar eşinin görevi nedeniyle Anadolu'yu gezer.

Şiirle tanışıklığı banka memuresi olarak çalıştığı yıllara dayanır. Aynı serviste Ziya Osman Saba ile birlikte çalışır. Yine bu yıllarda Yahya Kemal Beyatlı, Yaşar Nabi Nayır, Melih Cevdet Anday ve Cahit Sıtkı Tarancı gibi devrin önemli sanatçılarıyla tanışma şerefine erer. Yakın dostlukları bulunan Z. Osman Saba bir gün onun şiir defterini alıp inceler. Şiirlerini oldukça beğenir ve onu teşvik eder. İlk şiirleri Hayat ve Yeni Dünya mecmualarında yayınlanır. 1969 yılında Yeni Tanin gazetesinde haftada bir sanat sayfası düzenlemeye başlar. Bunu 1970 yılında Zafer Gazetesi'ndeki "Kadın Kalemiyle" başlıklı köşe yazıları takip eder. 1974 yılında Memleket, Bursa, Haber, Bizim Anadolu, Hür Anadolu, Başkent, Dünya, Gündem, Rize, Tokat, Kayseri, Hakimiyet, Ordu Güneş, Ordu'nun Sesi, Türkiye Tribün, Mücadele, İki Nisan, Son Havadis, Tasvir, Halkın Sesi, Yoz-Koop, 6 Eylül, Zafer, Haber gibi gazetelerde, Sesimiz, Eflatun, Bahçe, Hisar, Türkiye, Güvercin, Çaba, Çocuk ve Yuva, Yeni Adam, Turizm, Günün Kadını, Ajans Türk gibi dergilerde ve mahalli gazetelerde yazıları yayınlanır. (Okumuş, 19:20)

1968 yılında İstanbul'da Divan Otel'i'ndeki bir davette Faruk Nafiz Çamlıbel ile tanışır. Çamlıbel, Taranoğlu'nun şiirlerini çok beğenir ve kendisine "*Sultan Şaire*" unvanını verir. Hece vezninden vazgeçmemesini öğütler. Halide Nusret Zorlutuna ve Arif Nihat Asya ile dostluğunu perçinleştirir. 1976 yılının mayıs ayında kendi kızlık soyadını vermiş olduğu "*Gülpınar*" dergisini yayımlamaya başlar. Şiirlerini etaminler üzerine işleyerek şiir sergileri açar.

Serbest ve hece vezni ile yazdığı şiirleriyle tanınan Taranoğlu, Cumhuriyet dönemi kadın şairleri arasında milli duyguları işlemesi bakımından da öne çıkar. O gerçek bir Anadolu sevdalıdır. Şiirleri Anadolu genç kızlarının, Anadolu kadınlarının türküsüdür. Aşk ve hasret temalarını şiirlerine sıkça işler. Atatürk, İzmir, kadın, çocuk, gurbet, hikmet ve tasavvufi konular, Yunus Emre sevgisi şiirlerinde işlediği diğer konulardır. O aynı zamanda gerçek bir Atatürkçü, Atatürk'ün izinde bir Türk kadınıdır. Bir arayış içerisinde olduğu gözlenen gençlik yıllarında aşk, hasret, ümit, yürek, dünya, gibi konuları işlerken, bazı buluşlarla kendini ifade etmeye çalıştığı çıraklık dönemlerinde ise, ölüm ve tefekkür konularını işler. Biliş çağı diye ifade edebileceğimiz Olgunluk döneminde ise, daha önceki dönemlerde işlediği konuların detayına iner. Ustalık devrinde kendi deyimiyle huzur çağını

yakalar. Sevgi-saygı-ilgi üçlüsünün verdiği güç-bilinç-akıl ve iman'ın verdiği dirençle huzur, güven ve mutluluk şiirleri yazar. Bu dönemde artık en olgun meyvelerini vermeye başlar. Kendisini seven hayranlarına “içten dostluk, içten düşünce ve içten mısralar” sunar. (Okumuş, 2010:20-21)

Taranoğlu'nun yüzden fazla eseri bestelenir. Bestelenen ilk eseri, “*Hani Beraber Gidecektik*” isimli şiiridir. Şiir, İsmet Nedim tarafından bestelenerek Şükran Özer tarafından plağa okunmuştur. Bestelenen eserlerinden 43 tanesi TRT repertuarına alınmıştır.

1930'lu yıllarda doğanlar arasında; Sıtkı Hayiroğlu (1932), Tahsin Saygılı (1933), Mehmed Çavuşoğlu (1935-1987) ve Kaya Demiral (1937) isimleri sayılabilir.

Bunlar arasında bilhassa bilim adamlığı, şairliği ve yazarlığıyla *Mehmed Çavuşoğlu* öne çıkar. 1935 yılında Ordu'nun Perşembe ilçesinde dünyaya gelir. Babasının öğretmen olması nedeniyle çok küçük yaşta okuma ve yazma öğrenir. Hukuk alanında başladığı üniversite tahsiline edebiyat Fakültesine geçerek devam eder. Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın asistanı olur. Tarlan'dan sonra bu alanın en büyük otoritesi haline gelir. Birbirinden değerli pek çok eser meydana getirir. Özellikle Divan Edebiyatı alanında 20'den fazla kitap, yüze yakın makale, ansiklopedi maddesi kaleme alır ve pek çok konferans verir.

Mehmed Çavuşoğlu bilim adamı, edip, eğitimci ve aynı zamanda bir şairdir. Daha ortaokul sıralarında edebiyat ve şiirle ilgilenmeye başlayan Çavuşoğlu, hemen her gencin yaptığı gibi o da dörtlüklerden oluşan manzumeler karalamaya başlar. İlk şiirleri Ordu'da yayımlanan Akobuz, Maytap, Gürses. Güzelordu ve Kordonboyu gibi mahallî gazetelerde yayınlanır. Yayımlanmış tek manzum eseri *Ulubatlı Hasan Destanı*'dır.

Şiirlerinde divan ve halk şiirinin unsurlarını kullanan Çavuşoğlu, koşma ve gazeli ön planda tutar. Ayrıca serbest şiirin imkânlarından da faydalanır. Şiirlerini genellikle dörtlüklerle yazar. Çavuşoğlu, şiirlerinde en çok aşk, sevgi/sevgili, serzeniş, dünyanın faniliği, dostluk, insanın iç dünyası, umut, felsefî konular, tabiat, milli konular, ölüm ve yaşama sevinci temalarını işler. Ayrıca tarih düşürme merakı vardır. Birçok arkadaşına ve hocalarına yazdığı şiirlerle ölüm ve doğum gibi önemli tarihlere işaret eder. Son dönem şiirlerinde genellikle divan şiiri nazım şekillerini kullanır. Ancak şiirleri henüz müstakil bir kitap halinde basılmamıştır. Özellikle yurt dışında kaldığı zamanlar da arkadaşlarına divan şiiri nazım şekilleriyle şiirler gönderir. (Okumuş, 2010:34-35)

1940'lı yıllarda doğanlar arasında; *Bahri Şeker* (1940), *Ozan Baba* (1942), *Vedat Güler* (1943), *Dursun Ali Akın* (1945), *Ünal Yıldırım* (1945), *Halis Köroğlu* (1946), *Cemil Yapar* (1947), *Avni İşbakan* (1948) ve *Azer Yaran* (1949) adları göze çarpar.

Bunlar arasında halk edebiyatı alanında eserler veren Dursun Ali Akın ile Rus şiirinden yaptığı önemli çevirilerle tanınan Azer Yaran'ı ayrı değerlendirmek lazımdır. Halk edebiyatı alanında yetişen âşıklar, ozanlar hakkında elimizde pek kaynak mevcut değildir. Ancak Cumhuriyetten sonra bilhassa 1950'lerden sonra bu alanda eser veren bazı isimlere ulaşılabilmektedir. Bunlar arasında D. Ali Akın, Ünyeli Kulfani, Ozan Baba ve son yıllarda yazdığı manilerle öne çıkan Ünal Yıldırım'ı saymak mümkündür.

D. Ali Akın, şiir söyleme geleneğinin Anadolu'daki önemli temsilcilerindedir. 1945 yılında Fatsa'da dünyaya gelir. Babasının erken ölümü nedeniyle öğrenimine devam edemez ve çocuk yaşta evin geçimi cılız omuzlarına yüklenir. Ancak okumayı çok sever. Köyün yaşlıları ile dayısı ona çeşitli kitaplar okutarak bu hevesini canlı tutmaya çalışırlar. İlk şiirleri, “Hayat Mecmuası” ile bazı gazete ve dergilerde yayımlanır.

Şiir anlayışında insan-zaman-muhit kavramlarının önemli bir yeri vardır. Şiirlerinde insanı ön plana çıkarır. Eserlerinde sosyal mevzuların yanı sıra, ferdi duygulara da yer verir. Aşk, ölüm, tabiat, ayrılık, kaderden şikâyet, toplumsal bozukluklar ve adaletsizlik ile dinî-ahlakî konuları işler. Aşk, genellikle karşılıksızdır. Âşık sürekli sevgilinin yakacağı yeşil ışığın beklentisi içerisinde. Ümidini hiçbir zaman kaybetmez. Akınat'ın aşka bakışını belirleyen asıl öge, aşka daha çok platonik bir anlayışla yaklaşmasında gizlidir. Ölüm konusunu işlediği şiirlerinde bir yandan her nefsin mutlaka ölümü tadacağını düşünürken, bir yandan da ondan korktuğunu dile getirmektedir. Şiirlerinde sık sık tabiat tasvirlerine rastlanır. Bu şiirlerde başta kendi köyü olmak üzere, Fatsa civarında gezip gördüğü yerlerden bahseder. Tasvirleri, adeta bir resim veya harita niteliği taşımaktadır. Bu tarz şiirlerinin, bölgeyi tanımayanlar için kılavuzluk edebileceği söylenebilir. (Okumuş, 2010:75)

Şiirlerinde zaman zaman halk inanışları, atasözleri, deyimler ve halk söyleyişlerinden de yararlandığı görülür. Nazım şekli olarak genellikle koşmayı tercih ederken türküye de yer verir. Nadiren de ağıtı kullanır. Vezin olarak da milli veznimiz olan hece veznini benimser. Hecenin 7'li, 8'li ve zaman zaman da 11'li ölçülerini kullanır. Ancak bazı şiirlerinde duraklar düzensizdir. Bu durum onun şiirlerindeki iç ahenge tesir ederek, bu tarz mısralarda armoninin bozulmasına sebep olur.

1960'lı yıllardan itibaren şiirlerin birçoğu bestelenir. Yolun Sonu Görünüyor, Halil İbrahim, Kızılkaya, Gönül Vurgun Yedi gibi şiirleri Musa Eroğlu, Yavuz Bingöl, Zara gibi değerli sanatçılar sayesinde halkın kalbinde taht kurar.

Halk edebiyatının şiir söyleme geleneğinin bir devamcısı olan D.Ali Akınat'ten sonra, Azer Yaran Türk şiiri için önemli bir isimdir. 1970'li yıllarda edebiyat âlemine adımını atan Yaran, Üniversite tahsili münasebetiyle belki de Çavuşoğlu'ndan sonra bu alanda ciddi akademik birikime sahip ikinci kişi olmuştur. 1970'lerin sosyalist gerçekçi şairleri arasında yer alsa da, şiirsel duruşu açısından onlardan epeyce uzak bir mevzide konuşlanmaktadır.

Azer Yaran, şair, yazar, çevirmen ve müzisyendir. 1949 yılında Fatsa'da dünyaya gelir. Rus Dili ve Edebiyatı alanında tahsil alır. 1970 yılında daha üniversitede okurken TRT Ankara Radyosunun çoksesli korosunda çalışmaya başlar. Azer Yaran, 1970 yılında TRT'nin düzenlediği ses ve yetenek sınavından geçerek, kurumun çok sesli topluluğunda bas ses olarak şarkı söylemeye başlar. Bu yıllarda profesyonel müzik eğitimi alır. 12 Eylül'den sonra Sivas'a sürgün edilir. Bunun üzerine görevinden ayrılır. Bir müddet işsiz kalır. Yayınevlerinde çevirmenlik ve reklam yazarlığı yapar.

Azer Yaran, edebiyat ve bilhassa şiire daha çocukluk dönemlerinde ilgi duymaya başlar. Büyüklerinden dinlediği masallar, meseller, dinsel dualar, ilahiler, halk türküleri ve ağıtlar daha o zamanlarda onu derinden etkiler. Onun duygu ve düşünce dünyasını daha çok Rus edebiyatı şekillendirir. Üniversitede Rus dili ve edebiyatı öğrenimi görmesi, Rus şiiri ile dünya şiirinin birçok örneğini Rusça'dan okuma olanağı sağlar. Daha sonraları bu şiirlerin birçoğunu dilimize tercüme eder. Şiirlerinde bu birikim ve deneyim çok açık bir şekilde görülür. Bu aynı zaman da imge dünyasının genişlemesine de yardımcı olur. (Beşlioğlu, 2000:25)

Şiirleri, Türkiye Yazıları, Oluşum, Sanat Emegi, Somut, Milliyet Sanat, Hürriyet Gösteri, Bilim ve Sanat dergilerinde yayımlanır. Yaran ayrıca bu dergilerde ilmi yazılarda kaleme alır. Son dönemlerinde Edebiyat ve Eleştiri, Uzak, Göçebe, H. Gösteri ve YKY Kitaplık dergilerinde hem şiirleri, hem de yazılarıyla sık sık görülür.

Şair ilk kitabı olan “Mayıs”tan sonra, şiir anlayışında yeni bir merhale kazanır. Bu dönemde daha çok destan türüne yaklaşarak, folklordan ve türkülerden yaratıcı bir biçimde yararlanmaya çalışır. Başlangıçta toplumsal ve bireysel gerçekçilikle yola çıkan Yaran, daha sonra öte gerçekçilik ya da aşkın gerçekçilik çizgisinde ürünler verir. Atıol Behramoğlu, onu “uzun dizeleri uyaklı ve lirik söyleyişleriyle”, kendi kuşağı içerisinde en çok Ahmet Erhan’a benzetir. Çocukluk yaşantıları ve bölgesinin kültür özellikleri şiirini besleyen ana damarlardır. (Behramoğlu, 2012:?) Şiirlerindeki tematik bir zenginlik göze çarpar. Bireysel anlatım, kutsanmış bir yalnızlık, kaygı, elem ve acı onu hiç yalnız bırakmazlar. Yaran’ın şiirlerinde yoğun bir felsefi içerik ve hatta bir bilgelik gözlenir. Şair, adeta yaşamın mucizesini duymak eğilimindedir. Karanlığın kıyılarında bilinmeyi aramaya ve bulmaya çalışır. Onlara fenerler tutar. Şiir de aynı zamanda oradadır. Çünkü şiir, usun uç beyliğidir. Kelimeler üzerinde oynar. Hatta bu kelimelere ikincil anlam ve ses katarak ilk kez duyduğumuz tınısal çoğalım ve serbest çağrılara koridor açar. (Küpçük, 2001:8-10) Ses üzerinde özellikle durur. Dilini durağanlıktan kurtarabilmek için sürekli yeni kelime ve imgelerin ardından koşar. Bu koşuş bazen bir maceraya dönüşür. Mistik bir ülkenin seyyahı gibi oradan oraya sürüklenir. Güncel olandan ziyade estetik olanın, daha üst bir dil ile söz ambarının arayışındadır. Kelime seçimi ve kullandığı imgelerle apayrı bir şiir dilinin işaretini verir. Şiirinin omurgasını kelimeler üzerine kurar. Kelimelerle bir yontucu gibi uğraşır. Yeni kelimeler türetir. Yöresel kelimeleri şiire sokar. Onun şiirlerinde anlam problematikinden çok “ses” sorunsalı incelenmelidir. Özellikle dizelerinde sıkça rastlanan aliterasyonlar şiirini bir müzik partiyonu haline getirir. Azer Yaran, Türk şiirinde gerek kişilik olarak ve gerekse şair ve çevirmen olarak taraflı tarafsız herkesin saygı ve sevgiye yaklaştığı, gıpta ettiği çok farklı, çok özel bir sanat/edebiyat eridir. (Okumuş, 2010:103)

1950’li yıllarda doğanlar arasında; Ekrem Şama (1950), Sezai Sarioğlu (1950), Cahit Yargıcı (1950), Yekta Aydın (1950), Hafize Hanaylı (1951), Suna Doğanay (1951), Turan Yaşar (1952), Şerafettin Arslan (1953), Rüstem Gürler (1953), Ahmet Çoban (1956), Cemile Düzgün (1956), İlyas Tunç (1956), Ayvaz Kaya (1958), Avni Kaysal (1959), İzzet Pıçak (1959) gibi isimler sayılabilir.

Bunların arasında bilhassa akademik tecrübeye sahip, elim bir trafik kazasında kaybettiğimiz, meslektaşım ve çalışma arkadaşım merhum Ahmet Çoban ile İngiliz Dili ve Edebiyatı eğitimi alan, yıllarca çeşitli şehirlerde öğretmenlik yapan şair ve çevirmen İlyas Tunç’u ayrı tutmak gerekir.

Ahmet Çoban, şair, yazar ve akademisyendir. 20 Şubat 1956 tarihinde Ordu’nun Aybastı kazasında doğar. Atatürk Üniversitesi’nde Türk Dili ve Edebiyatı tahsili yaptıktan sonra bir müddet çeşitli okullarda edebiyat öğretmenliği yapar. 1987 yılında On dokuz Mayıs Üniversitesi’ne geçer. Burada akademik çalışmalarına başlayan Çoban, 1999 yılında “Ahmet Hâşim’in Şiir Üslûbu” adlı çalışmasıyla doktor unvanını alır. Bir süre Ordu Üniversitesinde de öğretim üyesi olarak çalışan şair, 18 Temmuz 2005 Pazartesi günü, Samsun’un Kavak İlçesi’nde geçirdiği elim bir trafik kazasında hayatını kaybeder.

Şiiri ve müziği çok seven Ahmet Çoban, bilimsel çalışmalarının yanı sıra sanatla da ilgilenir. Amatör olarak çeşitli korolarda, özellikle de Türk Halk Müziği korosunda çalışmalarını sürdürür. Folklor derlemeleri de yapıp bunları derslerinde tartışarak ilinin kültürüne katkıda bulunur. Kültür ve sanatla ilgili yazıları ile folklor araştırmalarını yerel gazetelerde yayımlar. Şiirlerinde Mensûreler dikkati çeker. Sanat anlayışını Mensûre/Deneme’lerinde daha geniş olarak işlemiştir. Bir hayli özlüsözü (aforizma) de

bulunmaktadır. Fakat *Bir Avuç Kırıntı (Şiirler)* adı altında topladığı şiirlerini hiç yayınlama fırsatı bulamaz.

İlyas Tunç, şair, yazar ve çevirmendir. 1956 yılında Ordu'da doğar. Üniversite tahsilini İngiliz Dili ve Edebiyatı alanında alır. Çeşitli illerde öğretmenlik yapar. Halen yaşamını Sinop'ta sürdüren Tunç, şiir yazmaya gençlik yıllarında başlar. İlk şiirleri yerel dergilerde yayınlanır. 1990'lı yılların başından itibaren şiirleri, Yazılı Günler, Biçem, Kuzeyusu, Karşı, Düşlem, Varlık, Damar gibi ulusal dergilerde görünmeye başlar.

Şiirlerin temel felsefesinde biçem oluşturma kaygısı yatmaktadır. Dil ve sözcük bilinci had safhadadır. Şair kendisini düşünce ile ortaya koyar. Şiirin de bu şekilde yazılması gerektiğini savunur. Doğadaki unsurların şiir yazmaya tek başına yeterli olmadığını, her şeyin bilinçle olduğunu ifade ederken şiirin sadece coğrafi unsurlar sayesinde yazılmayacağını belirtir. Şiirde ilhamı onaylamaz.

Tunç'un eserlerinde ana izlek, aşk, yalnızlık, mitolojik öğeler, ölümü sorgulama, anne-baba, deniz, su, kum, kırgınlık ve yabancılaşmadır. O, çocukluk anılarını şiire ustaca döken bir şairdir. Şiirlerinde kum imgesiyle sıklıkla karşılaşırız. İmgelerini tarihte kalan, eski ve antik nesnelere yüklemeye çalışır. Anlamı da nesne-insan ilişkisiyle aktarır. Neredeyse bütün şiirlerinde sorular sorar. Dizelerine yansıttığı yaşam, düşünsel ve biraz da mistik boyuttur. Kronolojik zamanın dışındaki zaman anlayışıyla doğa-insan ilişkisinin varlığını sorgular. Şairin kaynağı her şeyden önce doğadır. Şair ne ararsa doğada bulur. Doğa nesnelerle donatıldığı için, nesne-şair ilişkisini de şairin iyi kavraması gerektiğini düşünür. Doğa, onun şiirlerine tüm börtü böceğiyle girer. Karınca üretkenliğin ve çalışkanlığın simgesidir, yağmuncuk kuşu ve martılar sonsuzluğu anlatır, akrep kendi ölümüne zehir akıtır, örümcek kuytulara kaderin ağlarını örer. Şair bütün bu özellikleri kendi durumuyla bağdaştırır. Bir seyyah gibi oradan oraya gezer. (Okumuş, 2010:138-139)

İlyas Tunç'un kullandığı dil, duygu yoğunluğu olan bir dildir. Kısa mısralarla yazması bunu zorunlu hale getirir. Kelimelere yüklediği yeni anlamlar şiirine derinlik katar. Sembollerden faydalanma yoluna gider. Yer yer süslü anlatıma başvurur. Müziğe ve ses yinelenmelerine özen gösterir. Sözcüklerini o şiire ait coğrafyadan seçer; bu yüzden birinin eksilmesi şiirinin bütün yapısını bozar. Hayattan parçaların, 'an'ların görüntülerini vermeye çalışır. İmgeyi şiirin bütün dokusuna yayar. İlyas Tunç'un şiirleri genellikle serbest nazımda yazılmıştır. Sözü gücüne inanan şair, dili ve kelimeleri kullanışı açısından hayranlık uyandıracak boyutlardadır. Tunç, kısa ve akıcı mısralarıyla bir solukta okunan şiirler yazar. Okuyucuyu sıkmaz. Yer yer uyaklı söyleyişlere başvurur. Sıfatları yoğun olarak kullanır. Özneleri belirsizdir. Küçük varlıklarla söyleşi yaparak onları kişileştirme yoluna gider.

1960'lı yıllarda doğanlar arasında; *Hasan Gençay* (1960), *Gökhan Akçiçek* (1961), *M. Şinasi Tepe* (1961), *Olgun Şensoy* (1961), *Enver Topaloğlu* (1963), *Mürsel Sönmez* (1964), *Dursun Yılmaz* (1965), *Fatın Hazinesar* (1965), *İsmet Erçal* (1966), *Veysel Gazi* (1966), *İrfan Yıldız* (1967), *Özcan Ünlü* (1968) isimlerini sayabiliriz. 1960 kuşağı olarak bilinen bu kuşak edebiyat dünyasına 1980'li yıllarda adım atar.

Bu nesil kendisini Türk şiirine eklemlendirmeyi başaran önemli bir nesildir. Ordu'nun yetiştirdiği bu değerli isimler daha çok çocuk edebiyatı, tasavvuf eğilimleri, Karadeniz coğrafyasından beslenen yerel şiirler ve bilhassa 1980 sonrası sosyal ve siyasi ortamdan beslenen protez ve isyancı şiire dair örnekler görmek mümkündür. Bu bağlamda yukarıda adı geçen Gökhan Akçiçek, M. Şinasi Tepe, İrfan Yıldız ve Mürsel Sönmez ulusal edebiyatımızda kendilerine yer bulmuş önemli isimlerdir.

Gökhan Akçiçek, şair ve yazardır. 15 Mart 1961 tarihinde Ordu’da doğar. Aslen Alucralıdır. Edebiyata ve şiire daha lise yıllarında ilgi duyan Akçiçek, ancak askerliği sırasında edebiyat dünyasıyla yakınlaşır. Askerliğini İstanbul’da yapması ona büyük bir avantaj sağlar ve burada Türk Edebiyatı Dergisi’yle tanışır. Derginin idarehanesine giderek sohbet imkânı bulur. Ninesi ve dedesinden sonra babasının da ölümü, onun şiir denizinde yelken açmasına sebep olur. Şiire yönelmesinde ninesinden dinlediği masallar ile radyodaki türkülerin ve Ordu’nun eşsiz tabiatının önemli bir yeri vardır. Şiirleri, Gülpınar, Güneysu, Nisan Bulutu, Milli Gençlik, Edebi Pankart, Kültür Dünyası, Ünlem; Kırığı, Kum Yazıları, Kertenkele, Türk Edebiyatı, Yitik Düşler, Mavi Kuş, Kırkayak, Martı, Çınar, İktibas, Uzak, Tasfiye, Şiir Ülkesi, Milli Eğitim, Ada, Yolcu, Mor Taka, Mühür, Dergâh, Hece gibi dergilerde yayınlanır.

Akçiçek, şiirlerinde gerçek hayatı konu edinir. Anlık duygularını aynen mısralara yansıtır. Şiirlerinde çocuk acılarını dile getiren şair, çocukların yerine kendini koyar, onların acılarını haykırır. Afrika’dan Çin’e, Filistin’e, Kosova’ya, Bosna’ya kadar bütün dünya çocuklarına hitaben yazar. Şiirleri adeta dünya çocuk acıları atlası gibidir. Aslında Gökhan Akçiçek’in şiirleri çocukların dilinden tüm evrene selam ve duadır. Şairin çocuklara candan bir dokunuşu ve tebessümüdür. Akçiçek’in şiirlerinde metropollerde beton duvarlar arasında kısıp kalmış yalnız çocuklardan Sırp kuşatması altındaki Saraybosnalı çocuğa, İsrail askerinin kurşunuyla can veren Filistinli çocuğa ve minicik gövdeleriyle kansere karşı mücadele veren çocuklara kadar; silahla, açlıkla, yoksullukla ve hastalıkla hep aynı yerlerinden vurulan çocuklar var. (Akit, 1999:7) Onun şiirlerindeki çocuk bazen mutsuzdur. Realite ona çocuksu hazlarını unutturur. Şimdiki anda yaşayamaz. Gelecekle karşılaşmak istemez. Çünkü gelecek ona acı verir. Ama her şeye rağmen yaşama sevincini hiçbir zaman kaybetmez. Bu acıyı başta tabiata yönelerek yenmeye çalışır. Çevreci bir anlayış sergiler. Ruhsuz kentleşmeye ve kirlenmeye karşıdır. Büyüdükçe acıları artar ve asileşir. Oyuncakları elinden alınmış bir çocuk gibi hırçınlaşır. Bu zamanlarda annesini özler. Onun kucagında huzur bulmaya çalışır. Hırçınlığı sevimli bir yaramazlığa dönüşür. Anne onda sığınılacak bir limandır. Bu kucak şefkat ve merhametin membaıdır. Şiirlerindeki anne idolü, aslında kendi annesinden başkası değildir. İşte bu çocuğun yaramazlığı asiliği ile birleşince statukoya ve kurallara karşı çıkan bir hal alır. “Kral çıplak!” diyecek kadar cesaretlidir. Ama bu zamanlarda yüzüne takındığı “sevimli yaramaz” maskesi/kimliği onu affettirir. Bu çocuk aynı zamanda imanlıdır. Dinsel bir tercihi vardır ve dilinden dua eksik olmaz. İmanı tabiatı ve insanları sevmesine, tarafsız olmasına yardımcı olur. Dünya çocuklarının duyduğu acıyı yüreğinde hissederek ve paylaşarak azaltmaya çalışır. (Okumuş, 2010:175)

Onun şiirlerinde bir çocuktan öte, çocuk maskesi takmış “kendisi” vardır. Şiirlerinde, bir çocuğun söyleyemeyeceği kadar yetişkin bir söylemle karşılaşırız. Akçiçek’in şiiri, çocuklar için şiir değil bizzat kendisi için yazılmış şiirdir. Bir nevi büyümüşte küçülmüş bir çocuğun “yetişkin evrenine” yönelik kurgu ve sözlerinden oluşur. O çocuk şairi olmaktan ziyade, çocuğu konuşturmayı tercih eder. Bazen de çocukça konuşur. Ama artık bu ona yeterli gelmez. Son dönemlerde yetişkinlerin dünyasına yönelik şiirler yazmaya başlar. Birtakım yeni arayışlar peşindedir. Kendince dilini yoklar. Yeni bir üslup yakalamaya çalışır. “*İnce Hüzünler Senfonisi*” adlı şiir kitabında bu durum açıkça sezilir. Gerek konu gerekse üslup bakımından değişiklik söz konusudur. Eserde çocuğun dünyasına yönelik şiirlerin yanı sıra büyüğün dünyasına yönelik şiirler de bulunur. Kitapta hayatı özlediği gibi yaşayamayan insanların duygularına da yer verilir. (Okumuş, 2010:175)

Akçiçek'in şiir dili, imgesel kurgu ile güncel konuşma sözlüğü arasında yeni ve farklı bir sestir. Çocuk diline ait anlatım tarzına yakındır. Duru bir Türkçe kullanır. Şiirlerinde söyleyiş kolaylığı ile dinamik bir akışkanlık görülür. İsim cümlelerinin çokluğu şiirlerine durgun bir hava katar. Serbest şiirin tüm imkânlarından faydalanmaya çalışır. Kendisini dörtlük, beyit ve bent gibi bir kalıba sokmaktan kaçınır. Serbest vezinle yazan Akçiçek, lirik şiirlerinde fıkirden ziyade hissi ön planda tutar. Akçiçek için şiirde ahenk çok önemlidir. Ses benzerlikleri, yarım kafiye, aliterasyon onun şiirlerinde oldukça yoğun kullanılmıştır. Şiirlerinde sade, açık, anlaşılabilir bir dil kullanmaya özen gösteren Akçiçek, konuşma dilinin sıcaklığını kullanarak, kelimelere incelikler yükler. Anadile mümkün olduğu kadar bağlı kalır. Yabancı kelimeleri kullanmamaya çalışır. Sözcük seçimine dikkat eder. Kısa ve öz anlatımları tercih eder. Devrik cümle kullanımı oldukça fazladır. Bilhassa şiirde anlatımı güçlü kılmak ve monotonluğu ortadan kaldırmak amacıyla devrik cümleyle başvurur. Ayrıca sonu getirilmemiş kesik cümleler de onun üslûbunun önemli özelliklerinden biridir. (Okumuş, 2008:706)

1980 sonrası Türk edebiyatında siyasal hesaplaşma ve diğer akımların yanında İslami edebiyattan da söz etmek gerekir. Bu akım 1960'larda başlayan ve 1980'den sonra da artarak devam eden tercüme faaliyetleri ile N. Fazıl Kısakürek ve Sezai Karakoç gibi büyük temsilcilere dayanan bir eğilimdir. Bazılarına göre bu edebiyatın başlangıcı Mehmet Akif'e dayandırılrsa da, Ahmet Kabaklı, İslami edebiyatın temellerinin Sezai Karakoç tarafından atıldığını söyler. Ayrıca İslami edebiyatta bazı fikir ve gönül erenleri vasıtasıyla tasavvufa doğru yelken açılır. Mürsel Sönmez de bu çığırın içinde yer alanlardandır. Sönmez, Bilhassa Nuri Pakdil ve Fethi Gemuhluoğlu'nun sosyal ve edebi çevresinden beslenerek kendisine Tasavvufi edebiyatta yer tutmaya çalışır.

Mürsel Sönmez, şair ve yazardır. 1964 yılında Mesudiye'de doğar. Yörenin tanınmış ailelerindendir. İlk şiirleri, Günaydın Gazetesi'nin sanat sayfası, Tercüman Çocuk ve Milliyet Sanat dergilerinde yayınlanır. 1988 yılında Maveria dergisiyle tanışır. Bundan sonra dünyası da şiirleri de değişir. Kendisini gizleme maksadıyla Nidai Kuloğlu ismini kullanır. Ayrıca, Olcay Güvenç (Kardelen), Sare Çermik, Umut Onaran gibi müstear isimler de kullanır. Gizliliğinde fitratının yanı sıra Melamiliğinin de etkisi olduğu kanaatindeyiz. Tasavvufa dair görüşlerini ileriki yıllarda geniş bir söyleşide Birdenbire adlı tasavvuf kültürü dergisinde ifade edecektir.

1982 yılında Nuri Pakdil'in çıkardığı Edebiyat Dergisi'yle tanışır. Bu dergi onun dünya görüşü ile şiir anlayışına yeni pencereler açar. Bu arada Fethi Gemuhluoğlu ismini duyar. Bu ad ileride onun kaderi olacaktır. Fikri açıdan Nurettin Topçu ile Nuri Pakdil'den son derece etkilenir. Şiir anlayışı açısından ise, Necip Fazıl ile Sezai Karakoç'tan beslenir. Özellikle N. Fazıl'ın coşkun söyleyişi onu derinden etkiler. Sezai Karakoç'un dili ve retorik anlayışına uygun düşer. 1980'li yılların ortalarında tasavvufa yönelir. Bu bağlamda eserler okur. Tasavvufta marjinal tarikatlar üzerine araştırmalar yapar. Piyasadaki örgütlenmiş tasavvufa karşı çıkar. Alevilikle ilgilenir. Klasik tarzda şiirler yazar. Maveria kapandıktan sonra Müştehir Karakaya ile birlikte Kardelen'i çıkarır. Bu dergi, Şubat 1990'da başlayarak Ocak 1993'e kadar üç yıl kesintisiz devam eder. Dergi bu yıllar içerisinde toplam 36 sayı yayınlanır. Ardından Nurettin Durman, Süleyman Çelik ve Arif Dülger'le birlikte Düş Çınarı adlı dergiyi çıkarır. 2000 yılından itibaren de "Bir Nokta Dergisi"ni çıkarmaktadır. Bir Nokta, Şubat 2000 yılında yayın hayatına başlar. 2003 Şubatından itibaren aylık olur.

Sönmez'in şiirleri daha çok cezbe, vecd ya da istiğrak şiirleridir. Tasavvufi yaşantıdan hareketle yazıldığı intibai edinilmektedir. "*Tütün Küfesi*"nde kemale ermiş bir kalemle

karşılaşılır. Ancak bu olgunluğun yanında durmadan kaynayan bir heyecan da hissedilir. Bu heyecan “*Güvercin Ağacı*”ndaki durgunlukla hal çaresini bulur. Şair, bu eserde kendi çizgisine kavuşarak rahata erer. Şiirlerinde kullanılan yoğun imgeler dikkati çeker. Bunlar daha çok tasavvufa ait mazmunlardır. Çağdaş bir dil ve imge yapısı ve toplumcu bir içerikle zenginleşmiş özgün bir yapı arz eder. Yer yer gidişata muhalif tavırlarla çağ ve değerleri sarsıcı bir biçimde sorgulanıp eleştirilir. Şiirlerinde his ve fikrin yanında izlenimciliğe de önem verir. İçe doğuş, diğer bir ifadeyle sezgiyi kullanır. Şekil olarak serbest vezni kullanır. Ancak dize ve ses uyumuna dikkat eder. Fakat ritim için özel bir gayret göstermez. İçinden geldiği gibi yazar. Kendi ifadesiyle “*Rüzgâr nasıl eserse, bayrak öyle sallanır.*” Bent, dörtlük ve beyit şekillerini kullanır. Ayrıca şiirlerini müsveddesiz yazan şair, noktalama işaretlerini de kullanmaz. (Okumuş, 2010:231)

Türk edebiyatında son dönemlerde modernite karşıtı yeni bir kuşak doğar. Sentetik şiir/organik şiir tartışmalarının etrafında kendilerine yer açmaya çalışan bu kuşak isyancı ama mücadeleci tavırlarıyla da dikkatleri çeker. Şinasi Tepe ve İrfan Yıldız da bu tartışmaların içinde yer alan Ordulu şairlerdendir. Tepe, modernite karşıtı bir şiiri savunur. Doğanın koynundan taşıdığı imgeleri ustaca şiirine ekler. Sıcak ve içten dizelerle karşımıza çıkar. Onun şiir dili, yatağını yormadan ilerleyen bir su misali akar. (Akçiçek, 2016:1)

M. Şinasi Tepe, şair ve yazardır. 1961’de Ordu’da dünyaya gelir. Gerçek adı Mustafa Şinasi Tepe’dir. Şiire lise yıllarında başlar. Üniversite yıllarında kendini geliştirmeye çalışır. Çeşitli gazete ve dergilerde şiirleri yayınlanır. Şiirle birlikte bazı küçük hikâyeler de yazan Tepe, hikâyelerini henüz bir kitap halinde toplayabilmiş değildir. Tepe, Orhan Veli, Sunay Akın, Karacaoğlu, Namık Kemal, Nedim, N. Fazıl Kısakürek gibi şairleri çok sever. Bilhassa Orhan Veli onun vazgeçilmezidir. Onun gibi yazmak ister. Kendisine onu örnek alır. Bazı şiirlerinden O.Veli tadını almak mümkündür.

Son eserlerinde organik şiir anlayışına yönelen şair, şehirli ama aynı zamanda şehirle sorunu olan bir şiir tarzını benimser. Bu şiir, yanlış kentleşmeye ve uygarlık yutturmacasına bir yanıt gibidir. Çarpık olandan kaçma, doğru olana gitme biçiminde algılanabilir. Her şeye rağmen duyguları ön planda tutmaya çalışan şair, fikrin -az da olsa- şiire eziyet ettiğine inanır. Şiirlerinde yeni imaj denemelerinde bulunur. Hatta bunların bir kısmını da sembolleştirir. Çağdaş biçimleri kullanırken, dizelerle oynamaktan zevk alır. Şiirlerinde fiillere çok fazla yer verildiği görülür. Eylemlerin çokluğu şiirlerini daha hareketli ve coşkulu kılar.

Serbest şiir anlayışını benimser. Şiirlerinde kullandığı dil açık, sade ve anlaşılırdır. İfade gücü bakımından oldukça etkileyicidir. Mana bakımından ise, önemli bir derinlik taşıdığı anlaşılmaktadır. Şiirlerinde süslü ve anlaşılmaz söyleyişlerden kaçınır. Tepe’nin kullandığı şiir dili, Orhan Veli’nin şiir geleneğinden doğan edebi dilin yansımalarını taşır. Şair halk dilinin zengin hazinesinden, edebi ifade vasıtalarından yararlanmaya çalışır. Anadilinin inceliklerini iyi bilen şair, tabiat güzelliklerini dilinin ifade vasıtalarına katarak yeni bir söyleyiş yakalamaya çalışır. Tepe’nin kelime hazinesi oldukça geniştir. Şiirlerinde kullandığı kelimeleri günlük hayattan seçerken, yabancı kelimelerden de uzak durur. Kelimelerin seçiminde son derece dikkatli davranır. Bunları yan yana kullanırken ortaya koydukları ritim ve ahenge de ayrıca dikkat eder. Akıcı bir üsluba sahip olan şair, şiirde ahenk ve armoniye çok önem verir. Orijinal bir söyleyişe sahip olan Tepe’nin, akıcı bir üsluba sahip olması halk dilinin güzel örneklerini bir arada kullanabilmesinde gizli olmalıdır. Şiirlerinde deyimler ve atasözlerini sıkça kullanır. Daha çok dörtlük ve bentlerden faydalanan şair, hece ölçüsü ve vezin gibi kurallara bağlı kalmaz. (Okumuş, 2010:203)

Bu nesle mensup şairlerden biri de İrfan Yıldız Beşlioğlu'dur. 1980 öncesi sosyal şiddet olaylarının içinde büyüyen bu genç nesil sol, ülkücü ve İslami akımların etkisindedir. Bu dönemlerde edebiyat dünyasında, yeni gelişen şiir anlayışlarının yanında İkinci Yeni ve Mavi Hareketi de güncelliğini korumaktadır. Beşlioğlu, İkinci Yeni'ye ilgi duyan şairlerdendir. Mavi Hareketi'ni de ilginç bulur. Simgecilik ve gerçeküstücülük ile hermetik şiir karşısında coşarak, adeta sembol ve imgelerle dolu biraz kapalı, biraz armonik, biraz coşkun yeni bir şiir dili kurar. Beşlioğlu, 2000'li yıllardaki 1980/90 Kuşağı tartışmalarında, 1990 Kuşağı'nın önemli şairleri arasında gösterilir. Aynı dönemde ortaya çıkan Sentetik Şiir/Organik Şiir tartışmalarında ise, organik şiir grubunda yer alır. Osman Çakmakçı, onu, Organik şiir yazan önemli isimler arasında sayar.

İrfan Yıldız Beşlioğlu, hukukçu, şair, yazardır. 1967 yılında Ünye'de dünyaya gelir. Asıl adı Ayhan İrfan Yıldız Beşlioğlu'dur. Ayhan ismi, nüfus kaydında yer almayan, halk arasında göbek adı tabir edilen ve yalnızca köy ve aile çevresinde bilinen isimdir. 2009 yılında, mahkeme kararıyla, soyadını Beşlioğlu olarak düzeltmiş, Yıldız ise ikinci ismi olmuştur. Edebiyata ve şiire daha ortaokul yıllarında ilgi duyan Yıldız, bu yıllarda bazı ufak tefek kalem denemelerinde de bulunur. Lise yıllarında ise, öğretmenlerinin de teşvikleriyle kendini bu alanda geliştirmeye çalışır. 1985 yılında hukuk tahsili yapmak üzere İstanbul'a gider. Burada özellikle dünya görüşüne ve şiir anlayışına uygun gazete ve dergilerin idarehanelerine giderek yöneticileriyle tanışır. Bu ilk kalem tecrübeleri yerini ciddiyete ve olgunluğa bırakır. Cumhuriyet Pazar, Fanatik/Şiir, Türk Dili, Varlık, Hürriyet Gösteri, a/Atika, Sonbahar, İblis, Geniş Zamanlar, İkinci Yazıları, Broy, Erguvan, Düşler, Göçebe gibi dergi ve seçkilerde şiir ve yazıları yayınlanır. Daha sonraki yıllarda ise, Isık, B'aşka, Uzak, Güzel Yazılar, Dize, Edebiyat ve Eleştiri, E dergisi, Akatalpa, Trabzon/Ada, Mortaka, Felsefe/Yazın, Kaçak, Yazılıkaya, Tan Edebiyat, YKY Kitaplık, İtaki, Sonra Edebiyat, Yolcu, Kıyı, Mühür, Sincan İstasyonu gibi yayın organlarında ismine sıkça rastlanır. (Okumuş, 2010:249-250)

Yıldız'ın ayrıca dergicilik serüveni de bulunur. 1991 yılında arkadaşları Adnan Özer, Osman Çakmakçı, Hasan Öztoprak'la birlikte "*Düşler*"i çıkarır. 1995'te, yine bazı arkadaşlarıyla birlikte "*Göçebe*" şiir dergisine hayat verir. 2000 yılında ise, Kaya Demiral ile birlikte aylık "*Uzak*" adlı şiir seçkisini çıkarmaya başlar. Ünye'de çıkan bu şiir seçkisi bizzat İrfan Yıldız tarafından tüm Türkiye'ye dağıtılır. Daha geniş bilgi için bakınız: (Doğan, 2010:571-582); (Budala, 2002:29); (Cengiz, 2001:18)

İkinci Yeni ile 1980 kuşağının kapalı şiir anlayışını benimseyen Yıldız, bilhassa Hilmi Yavuz, Tuğrul Tanyol, ve Adnan Özerin tesirinde kalır. Ama en çok Oktay Rıfat'tan etkilenir. Şiirlerindeki kapalılık, onun arzuladığı coşku ve heyecana ulaşmasını engeller. Ancak yılmadan söylemeye devam eder. Nihayet "*Çiçek Tozu Günleri*"nde amacına ulaşır. Eserde, "*Rüzgârın Fili Yakınımdır*"dan daha rahat ve lirik bir söyleyiş hâkimdir. Detayda insanın kaynaşmasının ve iç hesaplaşmasının izleri görülür. (Celal, 1996:17) Kısaca kendi dünyasıyla şairin bizzat kendisi vardır. Şair, şiirleriyle çizdiği manzaralar, işlediği gizli öyküler ve yeni temalarla farklı bir dünya kurar. Bu dünyada deniz, doğa, börtü-böcek ve deniz kıyısında kurulmuş küçük bir kasaba vardır. Yıldız, kendi tahayyülünde kurduğu bu doğanın içinde yalnız bir atlı olarak dolaşır. –Bu doğa biraz da çocukluğunun ve gençliğinin geçtiği memleketidir.- Bir yandan da insan varlığını sorgular. İnsanın doğayla ilişkisini araştırır. Bu evrende nerede ve nasıl durması gerektiğini anlamaya çalışır. Daima, binip gitmeye hazır bir atlı gibidir. (Celal, 1997:12-13) İçindeki yaban coşkusu özellikle "*Çiçek Tozu Günleri*"nde başarılı bir şekilde verilmiştir. Ayrıca estetik dışı nesneyi şiire sokarak ondan tat almamızı sağlayacak kadar başarılıdır. (Özer, 1997:?)

1970’li yıllarda doğanlar arasında; *Mithat Karataş* (1971), *Muhammet Yiğit* (1971), *Selçuk Küpçük* (1971), *Fatma Hazinedar Gürsoy* (1973), *Gülay Abu* (1973), *Abdullah Eren* (1974), *Mustafa Şadi* (1976), *Volkan Odabaş* (1981), *Adem Eyupoğlu* (1983), *Muammer Yavaş*, *Neslihan Yaşar*, *Ahmet Çakır*, *Mustafa Gürdal* gibi isimler sayılabilir.

1980 darbesinin ardından edebiyat dünyasında da yeni açılımlar ortaya çıkar. Bilhassa 1980 öncesi yaşanan sosyal şiddet olaylarını konu alan ve adeta “*yakın dönem tarihine ilişkin kişisel bir hesaplama*” olarak bakabileceğimiz bu yeni eğilim, biraz radikal biraz da isyancı bir tavırla yerini almaya başlar. 1980 sonrası hapisanelerde siyasal mahkûmların yaşadığı işkence ve idamlar, mevcut kültürel ortam, siyasal çalkantılar, yayımlanan politik dergiler, önemli siyasal aktörler başta olmak üzere birçok konu bizzat bugünleri yaşayanların kendi kişisel deneyim ve tecrübeleri ile anlatılmaya çalışılır.

Her ne kadar 1960 kuşağına mensup olmasa da, 1980 sonrasında gelişen ve giderek politik bir hal alan bu yakın dönem tarihinin hesaplaşmasını dışarıdan yapan sanatkarlar da vardır. Bunlar arasında Selçuk Küpçük ismini de saymak yanlış olmaz.

Selçuk Küpçük, şair, yazar, ses sanatçısı ve bestekârdır. Birçok unvanı üzerinde bulunduran Küpçük, 1971 yılında Alanya’da doğar. Çocukluğu babasının öğretmen olması sebebi ile Ordu’nun değişik köy ve ilçelerinde geçer.

Küpçük, şiire üniversite yıllarında başlar. Şiirleri, Kırığı, Türk Yurdu, Dergâh, Merdiven Şiir, Sonra Edebiyat, Ada, Yeni Dünya, Kitap Haber, Kitap Zamanı, Hece, Sonsuzluk, Birgün, Edebiyat Ortamı, Kertenkele, Kavram Karmaşa, Ünlem, Düş Çınarı, İnsan Saati, Post Express, Kum Yazıları ve İmlasız gibi dergilerde yayınlanır. Şiirlerinin yanında, deneme ve incelemeleriyle de adını duyurur. Özellikle şiir ve müzik üzerine yaptığı incelemelerde son derece başarılıdır.

Ahmet Haşim ve Hilmi Yavuz’dan etkilenen Küpçük, sembolik dil zenginliği açısından bu koridor içerisinde kendine yer bulmaya çalışır. Şiirlerinde ana tema, genellikle “ben” dili çerçevesinde gizlidir. Kendini keşif üzerine kurulu olan bu şiir, bir parça da şairin bizzat kendini yansıtmaktadır. Cem Sultan ve Topal Osman şiirlerinde olduğu gibi zaman zaman tarihsel göndermelerde bulunur. Selçuk Küpçük’ün şiiri yakın dönem tarihi ile hesaplaşmaya çalışan, imgesel kurguya önem veren ve İkinci Yeni’nin açmış olduğu teknik imkânlardan yararlanarak ilerlemeye çalışan bir şiirdir. Onun için müzik, şiiri taşıyan ana omurgadır. Bu yüzden Ahmet Haşim’i şiirinin yol açıcısı olarak görür. Modernizmin içinde bulunduğu kriz, insanın ontolojik gerçekliğinden uzaklaşması sonucu yaşadığı trajedi, medeniyet kodlarından koparılan Türkiye insanı ve yakın dönem tarihinin karanlık sayfaları onun şiirinin ana izlekleri olarak ele alınabilir. (Okumuş, 2010:277-278)

Şiirde ahenge önem verir. İçerisinde melodik bir zenginlik arar. Söz sanatlarını fazlaca kullanır. Bunların şiire ayrı bir ahenk kattığını söyler. Anlamda önce ses özelliğine dikkat eder. Kelime seçimi konusunda, her şairin kendine özgü bir kelime varlığının olması gerektiğini ifade der. Duyduğu ya da okuduğu kelimeler içerisinden kullanabileceklerini kendi sözlüğüne kaydeder. İhtiyaç duyduğunda belli bir sistem içerisinde bu kelimelerden faydalanır.

Selçuk Küpçük aynı zamanda müzik ve dergicilik ile de yakından ilgilenir. Besteler yapar. 1994 yılında bir bestesini önce özgün müzik sanatçısı Hasan Sağındık, ardından da Selda Bağcan albümlerinde okurlar. Bizzat kendisinin seslendirdiği albümleri vardır. Küpçük, ayrıca Müziğin sosyolojik işlevini merkez edinen teorik metinler de kaleme alır. Küpçük, Kumyazıları ve İmlasız adlı dergilerin kurulmasına katkıda bulunur. Muammer

Yavaş ve Gökhan Akçiçek ile birlikte Kumyazıları adlı bir fanzin edebiyat dergisi çıkarır. Ayrıca İmlasız adlı edebiyat dergisini çıkartanlar arasında yer alır.

Bu çalışma ile, 1900’lerden başlayarak 1970’lerin sonuna kadar Ordu’da şiirin izini sürmeye çalıştık. Ayrıca buradaki edebiyat çevreleri ve bu çevrelerde yetişen şairleri tanıtmaya fırsatı bulduk. Umarız gelecek nesiller bıraktığımız yerden devam ederek bu serüvenin yarım kalmasına izin vermezler.

3. Sonuç:

Ordu, denilebilir ki, kuzeyde bir taşra vilayeti olmaktan öte, üniversitesi, tiyatrosu, sivil toplum kuruluşları, edebiyat ve sanat çevreleri ile kendi akarını bulan bir şehirdir. Büyük şehir olduktan sonra, artan kültür-sanat faaliyetleri ile dikkati çeker.

Bu çalışmada, Cumhuriyetten sonra Ordu’daki edebiyat ve sanat hareketleri üzerinde durulur. Bilhassa, Cumhuriyetten bu güne ordu ilinde gelişen şiirin kısa tarihi ele alınır. Giriş bölümünde, Ordu’daki kültür ve sanat faaliyetleri üzerinde durulur. Ardından bölgede yayınlanan gazete ve dergiler ele alınır. Bilhassa bunların etrafında oluşan edebiyat ve sanat çevreleri öne çıkarılır. Cumhuriyetten sonra Ordu’da gelişen şiir eğilimleri ve yetişen şairler ele alınır. Edebiyat tarihleri için kronolojinin önemi büyüktür. Bu sebeple, şiirin gelişimi ve yetişen şairler on yıllık dönemler halinde incelenir. Bu çerçevede makale, 1900’lerden başlayıp 1980’lere kadar, yaklaşık 80 yıllık bir dönemi kapsar. Burada toplam 8 kuşak olduğu görülür. Bunların Klasik, Halk ve Modern edebiyatın çeşitli formlarında eserler verdikleri anlaşılır.

Ayrıca bu nesil içerisinde kendisini ulusal şiire eklemelendirebilmiş, önemli isimler hakkında kısa bilgiler verilir. Bu isimlerden öne çıkanlar şunlardır: *Güzide Taranoglu*, *Mehmet Çavuşoğlu*, *Dursun Ali Akın*, *Azer Yaran*, *Ahmet Çoban*, *İlyas Tunç*, *Gökhan Akçiçek*, *Şinasi Tepe*, *İrfan Yıldız Beşlioğlu*, *Mürsel Sönmez* ve *Selçuk Küpçük*.

Sonuç olarak Ordu, yıllardır oluşturduğu bu önemli kültür ortamıyla daha nice şairler, yazarlar ve sanatkarlar yetiştirecektir. Umarız, bu güzel şehrin sakinleri, edebiyat, sanat ve şiirden; sanatkarları da insanından, doğasından ve güzelliklerinden yeteri kadar istifade eder.

KAYNAKÇA

- Akçiçek, Gökhan, “Kent Kırğını Bir Şair: Şinasi Tepe”,
http://www.ordukentgazetesi.com/news_detail.php?id=12259
 Akit, “Hep Aynı Yerlerinden Vuruyorlar Çocukları”, 17 Temmuz 1999.
 Behramoğlu, Ataol, Son Yüzyıl Büyük Türk Şiiri antolojisi, Sosyal yayınları, İstanbul 2001.
 Beşlioğlu, İrfan Yıldız, “Azer Yaran ile “Burada Günışığı Türk” ve “Deniz ve Ten” üzerine Söyleşi”, Edebiyat ve Eleştiri, S.48, Mart-Nisan 2000.
 Bir Nokta Dergisi, Sayı: 86, Mart 2009.
 Birdenbire Dergisi, Sayı 3, Mayıs-Haziran 2006.
 Budala, “Dergilerde Şiir”, Budala Dergisi, Nu: 19, Ocak-Şubat 2002.
 Celal, Metin, “Sessiz ve Sakin Geçen Bir yıl”, Hürriyet Gösteri, 1996.
 Celal, Metin, “Şiir Okuma Notları”, Varlık Kitap Eki, No:1072, Ocak 1997.
 Cengiz, Metin, “Dergiler, Şiirler, Kitaplar”, Varlık Kitap Eki, Nu: 2001/12 (1131), Aralık 2001.

- Ceyhan, Adem, “Ahmed Muhtar Bey’in Şair Hanımlarımız İsimli Eseri”, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı: 8, Konya 2000.
- Çebi, Sıtkı, Ordu Şehri Hakkında Derlemeler ve Hatıralar, Orsev Yay., Ordu 2000.
- Doğan, Mehmet Can, “Şiir Dergileri”, Hece (Türk Şiiri Özel Sayısı), Nu: 53-54-55, Ankara 2010.
- Genç Hukukçular Dergisi, Nu:1/1, İstanbul, Mart 1987.
- Gövsal, İbrahim Alaettin, Türk Meşhurları Ansiklopedisi, Yedigün Neşriyat, İstanbul 1946.
- http://www.ordukulturturizm.gov.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=44&Itemid=60
- <http://www.ordukulturturizm.gov.tr/index.php?option=content&task=view&id=76>
- İnal, İbnülemin Mahmut Kemal, Son Asır Türk Şairleri, C.I-IV, Dergâh Yayınları, İstanbul 1988.
- Kızıltan, Mübeccel, “Divan Edebiyatı Özelliklerine Uyarak Şiir Yazan Kadın Şairler”, Sombahar, Ocak-Nisan İstanbul 1994.
- Küpçük, Selçuk, “Yesenin’in Deniz ve Ten’deki Oğlu: Azer Yaran”, Kum Yazıları, Nu:9, Ekim 2001.
- Küpçük, Selçuk, Kirlenilmiş Ölümler Kitabı, Şule Yayınları, İstanbul 2004.
- Milli Gazete, 24.12.2008.
- Mehmed Zihni Efendi, Tarihte İz Bırakan Meşhur Kadınlar, Haz. Bedrettin Çetiner, C.II, Şamil Yay., İstanbul 1982.
- Okumuş, Salih, Cumhuriyet Dönemi Ordulu Şairler Antolojisi, Serüven Kitap Yayınları, Ordu 2010.
- Okumuş, Salih, “Çocuk Ruhlu Şair Ya Da Çocukların Şairi Gökhan Akçiçek (Hayatı, Sanatı Ve Eserleri)”, Türk Xalkları II. Uşak Edebiyatı Sempozyumu, Qafqaz Üniversitesi, Baku 2008.
- Özer, Adnan, “Açık Eleştirmen”, Öküz, Nu:33, Şubat 1997.
- Sönmez, Mürsel, Dar Vakit Günleri, Birey Yayınları, İstanbul, Mayıs 1999 (İb.).
- Sönmez, Mürsel, Su Terazisi, Anka Yayınları, İstanbul, Aralık 2000.
- Şafak, H., Bireylikler Dergisi, Kayseri, Ocak-Şubat 2010.
- Tepe, Şinasi, Adın Çılgınlığın Kadar, Edebiyat ve Eleştiri, 2007.
- Tepe, Şinasi, Sivri Dilli Rüzgâr, Edebiyat ve Eleştiri, 2009.
- Tuman, Mehmet Nail, Tuhfe-i Nailî, Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri, C. II, MEB Yay. Dairesi Başkanlığı, Ktb. Nu: B. 870.
- Tunç, İlyas, Kış Bir Alkış Mıydı?, Biçem Yayınları, Bursa 1992.
- Uzlu, Temel, Ordulu Ozanlar, İl Basımevi, Ordu 1972.
- Yavaş, Muammer, “Edebiyatın Çocuk Kardeşi IV”, Kum Yazıları, Nu:5, Ordu, Aralık 2000.